

شورای متحده مرکزی قدرتمندترین تشکل سراسری کارگران ایران

در اردیبهشت سال 1323 روزجهانی کارگر، " شورای متحده مرکزی اتحادیه های کارگران و زحمتکشان ایران " به عنوان تشکل صنفی سراسری کارگران و زحمتکشان تشکیل شد. تاسیس شورای متحده مرکزی، در واقع نقطه عطفی در جنبش کارگری و مجموعه جنبش دمکراتیک و ملی ایران و حاصل مبارزات 40 ساله طبقه کارگر ایران بود. جمع بست تجارب مبارزات سندیکایی و اتحادیه های کارگران ایران و نیز بهره گیری از تجارب جهانی طبقه کارگر سبب شد طبقه کارگر ایران بتواند در مدتی کوتاه، پس از سرنگونی رژیم رضا خان، یعنی در فاصله سال های 1320 تا 1323، گام های عظیمی به پیش بردارد.

این پیروزی بزرگ پیش از هر چیز از انجام وظیفه حزب توده ایران در قبال طبقه کارگر ایران ناشی می شد. حزب توده ایران، همواره و از همان بدو تاسیس خود یاری به گسترش تشکل های صنفی زحمتکشان ایران را مهم ترین وظیفه خود شمرده است.

طی دهه های اولیه قرن اخیر، سندیکاها و اتحادیه های کارگران، بتدییج شکل گرفتند و برای کسب حقوق صنفی و سیاسی کارگران به مبارزه پرداختند. در زمان حکومت رضا خان بارها تشکل های کارگری مورد هجوم نیروهای انتظامی قرار گرفتند و فعالین آن ها، تحت شدیدترین پیگردها بودند. پس از سرنگونی رژیم رضا خان تشکل های صنفی کارگران با تجارب مبارزاتی دوران طولانی سرکوب و پیگرد پلیس رضا خان علنی خود را تجدید سازمان دادند و تشدید کردند. در سال 1321 از اتحاد تعدادی از سندیکاها و اتحادیه های کارگری، " شورای مرکزی اتحادیه های کارگران ایران " با 30 هزار عضو پا به عرصه وجود نهاد.

هجوم ارتجاع برای سرکوب جنبش کارگری، کارگران مبارز ایران را به فکر واداشت تا با متحد کردن تشکل های صنفی خود، برای مقابله با نیروهای ارتجاعي نیروی واحدی را سازمان دهند.

در 11 اردیبهشت ماه (اول ماه مه) سال 1323، " اتحادیه مرکزی کارگران"، اتحادیه کارگران و بزرگران"، " اتحادیه کارگران راه آهن" و چند اتحادیه کارگری دیگر به هم پیوستند و بدین ترتیب " شورای متحده اتحادیه کارگران و زحمتکشان ایران" را تشکیل دادند. شورای متحده از بدو تاسیس، 50 هزار عضو داشت و به زودی توانست بیش از 90% کارگران ایران را در صفوف خود متشکل کند. روزنامه " ظفر " به عنوان ارگان شورای متحده مرکزی انتشاریافت و نقش مهمی در بالا بردن آگاهی صنفی و سیاسی کارگران ایفا کرد.

البته تشکل سراسری واقعی تنها دو سال بعد، یعنی پس از پایان جنگ بین المللی دوم و امکان تشکیل اتحادیه های کارگری علنی در خوزستان سازمان گرفت. در بهار 1325، در آستانه جشن اول ماه مه، کارگران نفت خوزستان تشکیل اتحادیه خود را تحت عنوان سندیکای کارگران صنعت نفت خوزستان اعلام کردند و به شورای متحده مرکزی پیوستند. در روز جهانی کارگر سال 1325، نزدیک به 700 هزار کارگر و زحمتکش در تظاهرات اول ماه مه شرکت کردند. بدینسان، پس از پنج سال مبارزه خونین که قربانی های بسیاری به جا گذاشت، اتحادیه های کارگری در سراسر کشور سازمان یافت. برای نخستین بار در سراسر ایران هیچ کارگاه و کارخانه مهمی نبود که کارگزارانش متشکل نباشند. همه اتحادیه ها به یگانه مرکز سندیکایی کشور، یعنی شورای متحده مرکزی پیوسته بودند.

بزرگترین تشکل سندیکائی در ایران و خاورمیانه

شورای متحده مرکزی، به عنوان تشکل عظیم سراسری کارگران، نه تنها در ایران، بلکه در مقیاس خاورمیانه بی نظیر بود. شورای متحده مرکزی در سال 1325 مورد شناسائی سازمان جهانی کارگران، یعنی "فدراسیون سندیکا های جهانی" قرار گرفت و به عنوان یگانه مرکز سندیکائی اصیل در ایران به عضویت آن درآمد و در هیات رئیسه آن عضو داشت. در داخل کشور نیز کلیه احزاب معتبر سیاسی: حزب توده ایران، حزب ایران، حزب سوسیالیست ایران، حزب جنگل و فرقه دمکرات آذربایجان، شورای متحده مرکزی را به عنوان یگانه مرکز سندیکایی کارگران و زحمتکشان ایران به رسمیت شناختند. دولت و وزارت کار (که ایجاد خود این وزارت خانه، محصول رشد جنبش سندیکایی کارگران بود) به شناسائی نقش شورای متحده مرکزی ناگزیر شدند و از این رو نمایندگی در شورای عالی کار را حق مسلم شورای متحده مرکزی شناختند.

دستاوردهای شورای متحده مرکزی

شورای متحده مرکزی با رهبری آگاهانه و انقلابی نیروی متحد و یکپارچه طبقه کارگر موفق شد، در مدت کوتاه فعالیت علنی خود، دست آوردهای عظیم و تاریخی برای طبقه کارگر ایران کسب کند.

دشمنان کارگران و زحمتکشان همواره کوشیده اند این دستاوردها را که در واقع دست آورد جنبش متحد کارگران و زحمتکشان ایران است نفی کنند. آنان این دست آوردها را "عطیه ملوکانه" می نامند که گویا به کارگران "اهدا" شده است. امروز نیز همه کسانی که تحت عنوان طرفداری از کارگران و زحمتکشان این دست آوردها را نادیده می گیرند، خواسته یا ناخواسته، به دشمنان طبقه کارگر خدمت می کنند.

از جمله دست آوردهای شورای متحده مرکزی به تصویب رساندن لایحه ای است که در سال 1323 به مجلس داد. از این لایحه، 8 ساعت کار در روز، دو هفته مرخصی سالیانه با استفاده از حقوق، 6 هفته مرخصی برای زنان کارگر باردار، منع استفاده از کار کودکان کمتر از 12 سال و تامین بیمه های اجتماعی پیش بینی شده بود. با در نظر گرفتن شرایط اجتماعی- اقتصادی 40 سال پیش، به سادگی می توان اهمیت رسمیت یافتن این حقوق را دریافت.

تدوین اولین قانون کار

روز 5 مرداد 1323، روزنامه ظفر، ارگان شورای متحده مرکزی کارگران و زحمتکشان ایران نوشت:

"بالاخره پس از دو سال انتظار، دولت... لایحه قانون کار را تقدیم مجلس نمود".

این اولین باری بود که تحت فشار طبقه کارگر و سازمان سراسری او، چنین لایحه ای به مجلس برده شد. اما هدف دولت وقت و به هیچ وجه تصویب یک قانون کار مترقی نبود. روزنامه ظفر هم چنین می افزاید:

"این قانون که ما آن را گول زدن کارگران می خوانیم، به قدری مفتضح و ناقص است که اگر بخواهیم آن را شرح دهیم ستون های روزنامه گنجایش آن را نخواهد داشت".

سپس در همانجا اشکالات اساسی لایحه و پیشنهادهای مشخص شورای متحده مطرح می شود. ولی به این پیشنهادات اکتفا نمی کند.

راه پیمائی ها و گردهم آیی های متعددی از طرف کارگران، جهت پشتیبانی از تدوین یک قانون کار مترقی برپا می شود در عین حال، شورای متحده مرکزی، برای قانون کار طرحی تنظیم و به مجلس ارائه می کند. در کمیسیونی که برای بررسی این طرح تشکیل شد، نماینده شورای متحده مرکزی به عنوان نماینده واقعی کارگران سراسر ایران شرکت کرد. روزنامه ظفرمورخ 1325/2/3 خبر می دهد:

" سومین جلسه کمیسیون مشورتی طرح قانون کار... با حضور آقایان **روستا**، نماینده شورای متحده... تشکیل و طرح مزبور پس از شور و اصلاح تقدیم شورای اقتصادی گردید (در آن زمان هنوز وزارت کار وجود نداشت)".

روزنامه ظفرمورخ 1325/2/30 خبر پیروزی کارگران را با این جملات انتشار داد:

" قانون کار تصویب شد. مشت محکم کارگران بردهان ارتجاع فرود آمد".

بدین ترتیب طبقه کارگر ایران توانست با نیروی متشکل و سازمان سراسری خود، یک پیروزی بزرگ و تاریخی کسب کند. اگرچه بعداً این قانون توسط حکومت وابسته شاه مسخ شد و اکثریت مواد آن هیچ گاه به اجرا در نیامد، ولی سنگ پایه و ستون فقرات آن توسط مبارزات 40 ساله طبقه کارگری ریزی می شد. لازم به یاد آوریست که برای **اولین بار تعطیلی اول ماه مه** در این قانون به رسمیت شناخته شد و جزو تعطیلات رسمی کارگران محسوب گردید.

حملات ارتجاع علیه شورای متحده مرکزی

ارتجاع چه در جریان تکوین شورای متحده مرکزی و چه پس از آن، هیچ گاه از توطئه علیه تشکل سراسری کارگران دست نکشید. در مرحله پیش از تشکیل شورای متحده، ارتجاع امید داشت تا با کمک افرادی که با ماسک طرفداری از کارگران در رهبری اتحادیه های کارگری جا گرفته بودند، در جنبش متحد سندیکائی تفرقه ایجاد کنند و مانع تشکیل یک سازمان سراسری گردند. ولی کارگران به خوبی این توطئه را فاش و خنثی ساختند و بسیاری از این عناصر مشکوک را طرد کردند.

از جمله این افراد می توان از "**یوسف افتخاری**" نام برد که از رهبری " اتحادیه کارگران و برزگران" برکنار شد.

پس از تشکیل موفقیت آمیز شورای متحده مرکزی، هنگامی که ارتجاع و امپریالیسم توطئه های تفرقه افکنانه خود را نقش بر آب دیدند بیش از پیش به سرکوب کارگران روی آوردند. سرکوب کارگران ابتدا از مازندران شروع شد. ارتجاع به دست عمال خود که تحت نام **حزب وطن** عمل می کردند، در کارخانه نساجی شاهی به خرابکاری پرداخت. در تبریز، سمنان، دامغان و دیگر شهرها نیز تحریکات شدت گرفت. در اصفهان سازمان ها و کلوب های کارگری مورد حمله واقع شد. عناصری مانند **شمس صدری** که اتحادیه دروغین "شورای مرکزی اتحادیه های کارگران و دهقانان و پیشه وران ایران" را تشکیل داده بودند با هم دستی پلیس، دفاتر اتحادیه های کارگری و حزب توده ایران را مورد حمله قرار دادند. ارتجاع و امپریالیسم که از پیوند سازمان های صنفی و سیاسی طبقه کارگر آگاه بودند و از آن هراس داشتند، حملات خود را علیه هر دو یعنی شورای متحده مرکزی و حزب توده ایران سازمان دادند. ارتجاع داخلی به دستور و با کمک امپریالیسم در سال 1326 علیه شورای متحده مرکزی و سازمان های اصیل سندیکائی کارگران یورش بردند و به دنبال آن در سال 1327، پس از یک صحنه سازی مضحک، حزب توده ایران را غیرقانونی اعلام کردند.

شورای متحده مرکزی در دوران کوتاه فعالیت علنی خود، در جنبش ضد فاشیستی و دمکراتیک و ملی مردم ایران نقش بسیار با اهمیتی ایفا کرد. نقش شورای متحده مرکزی در مبارزات اقتصادی، سیاسی و ایدئولوژیک و بالا بردن آگاهی طبقاتی کارگران، تحت رهبری

حزب توده ایران به حدی بود که طبقه کارگر، به عنوان نیرومندترین قدرت در عرصه مبارزه ضد امپریالیستی و ضد رژیم استبدادی شکل گرفت.

اگرچه در دوران جنبش ملی شدن نفت، شورای متحده به علت وجود شرایط اختناق و پیگرد شدید، قادر نشد نقشی تمام عیار ایفا کند، ولی به عنوان یکی از نیروهای اصلی نبرد همواره حضور داشت. متأسفانه رهبران ملی وقت نیز نقش جنبش صنفی و سیاسی طبقه کارگر را در مجموعه جنبش ملی و پیشبرد آرمان های آن درک نکردند و بالمال موجبات شکست آن را فراهم آوردند.

برگزاری جشن اول ماه مه برای طبقه کارگرایران از دو جهت حائز اهمیت است. اولاً: کارگران ایران 11 اردیبهشت، روز اول ماه مه را همراه با تمام کارگران جهان برای بزرگداشت و تحکیم پیوند همبستگی جهانی کارگران جشن می گیرند. ثانیاً: کارگران ایران این روز را که مصادف با سالگرد تاسیس سازمان صنفی سراسری آنانست، به عنوان بزرگداشت اتحاد پنج میلیون کارگرایرانی گرامی می دارند.

بزرگداشت دست آوردهای شورای متحده مرکزی، در واقع تاکید است بر لزوم و اهمیت ایجاد تشکل سراسری طبقه کارگر.

گفت و گوی "نامه" با محمدعلی طبرسی دبیر سابق و 82 ساله سندیکای بافندگان سوزنی را اینجا بخوانید.